

Aproximació als mitjans comarcals catalans

Una experiència educativa per als alumnes de periodisme

Xavier Ginesta¹

Universitat Autònoma de Barcelona

Sumari

1. Fonamentació psicopedagògica de la intervenció educativa
2. Bibliografia

Poder observar de primera mà aquells elements que els alumnes estan estudiant a l'aula. Aquest era un dels principals objectius del curs d'Aproximació als Mitjans Comarcals Catalans que el Departament de Periodisme i Ciències de la Comunicació de la UAB va organitzar per a cinquanta estudiants de la llicenciatura de Periodisme el mes de març de 2006.

Una experiència educativa que es forja en la necessitat que veuen alguns professors del Departament de poder combinar la quantitat de coneixements teòrics que rep l'alumnat al llarg dels quatre anys de carrera amb el coneixement *in situ* d'algunes de les experiències comunicatives més properes als ciutadans catalans. Un model pedagògic basat en el fet que la significativitat de l'aprenentatge està lligada a la seva funcionalitat. Un aprenentatge és funcional quan els coneixements adquirits puguin ser aplicats i utilitzats en aquelles circumstàncies de la vida professional o personal en les quals es trobi i es trobarà l'aprenent² (Vygotskii, 2001).

Per això, també gràcies al suport de tota la comunitat educativa de la Facultat i les experiències prèvies en aquest terreny —com les portades a terme pel Gabinet de Comunicació i Educació amb el projecte Tahina-Can Bancaja— es va plantejar una setmana de ruta per Catalunya en què 50 estudiants (dividits en grups de treball de 10 persones) poguessin combinar les visites a mitjans de comunicació comarcals, les xerrades culturals i les activitats de lleure. A més a més, des de l'organització es va creure que una setmana de convivència conjunta entre alumnes

1. Per aquest article, i per damunt de tot per l'apartat de fonamentació pedagògica, vull agrair la col·laboració que m'ha donat la psicopedagoga Aurora Vicente en la cerca de documentació i de bibliografia.
2. VYGOTSKII, L. S. (2001). *Psicologia pedagògica. Un curso breve*. Buenos Aires: Aique.

i professors també podria ser suficientment atractiva i beneficiosa per enfortir els lligams entre aquests dos col·lectius i entre els alumnes mateixos. No hem d'oblidar que l'activitat va ser avaluada a partir dels cinc treballs pràctics que van fer els grups (un de televisió, un de ràdio, dos de premsa i una pàgina web).

«La joventut és el moment d'estudiar la saviesa; la vellesa, el moment de practicar-la», sentenciava el filòsof francès Jean Jacques Rousseau. Tot i que no fa falta fer divisions entre joves i vells, sí que és bo recordar que en el transcurs d'aquesta experiència pedagògica es va poder posar de manifest la validesa de l'observació que diu que els futurs joves periodistes han d'entrar, ja des del bon començament, en contacte amb els secrets de la professió que, indubtablement, els tenen els més grans. Així doncs, la presència de periodistes consagrats en el panorama català en aquest curs va proporcionar una oportunitat única als estudiants de poder conèixer aquelles persones que han contribuït a dibuixar el sistema de mitjans de comunicació català.

Les activitats que es van portar a terme es van dividir en tres grans blocs: acadèmiques, culturals i de lleure. Evidentment, deixarem les estones dedicades a l'oci per poder-nos centrar en el relat de les diverses activitats acadèmiques (visites a mitjans de comunicació, intercanvis amb altres universitats i xerrades sobre problemàtiques actuals) i culturals que van transcórrer al llarg de la setmana.

Les jornades es van desenvolupar en cinc dies i a vuit capitals catalanes diferents: Girona, Vic, Manresa, Lleida, Amposta, Tortosa, Tarragona i Reus. En totes elles, l'objectiu era poder aproximar els alumnes al sistema mediàtic local i comarcal que tenien i a les rutines que aquests mitjans desenvolupaven per cobrir les informacions diàries. Així mateix, no només es volia entendre com actuaven aquests mitjans locals i comarcals, sinó també promoure el coneixement de les institucions culturals influents a cada zona. Així doncs, la visita a Girona es va compondre d'un estudi del funcionament del Gabinet de Comunicació de l'Ajuntament i una visita al *Diari de Girona*, complement amb la visita al Museu del Cinema i l'Arxiu Municipal. A més a més, Lluís Bonada (UPF) va desglossar la figura del periodista Josep Pla i els alumnes van conèixer de ben a prop la problemàtica al voltant de la construcció de la Línia de Molt Alta Tensió (MAT). La jornada va acabar amb una visita a la rotativa del diari gironí.

El segon dia es va visitar Vic. Durant el matí l'activitat va transcórrer a la redacció d'*El 9 Nou* i al plató d'El 9 TV, on Josep Comajoan va moderar un debat sobre la immigració a Vic amb la participació dels alumnes de la universitat. A la tarda, la UAB i la UVic van posar-se d'acord per organitzar un treball conjunt sobre periodisme i muntanya amb la col·laboració del reporter i alpinista Ferran Latorre. A la mateixa Universitat de Vic, Narcís Garolera (UPF) va perfilar la vessant periodística del poeta de Folgueroles Jacint Verdaguer. Finalment, la visita a l'Arxiu i la Biblioteca Episcopal de Vic va ser la manera de tancar, per als més estudiosos, la jornada.

El tercer dia va tocar l'estudi dels casos manresà i lleidatà. Manresa és la seu del grup multimèdia Regió 7, que va rebre la visita dels estudiants, qui van passar també pel Casino de la ciutat on el professor Francesc Roma (Fundació Universitària del Bages) va desglossar la importància de Montserrat en la cul-

tura catalana. El grup de comunicació Segre de Lleida va ser el mitjà triat a les capitals de les terres de Ponent, on també va haver-hi un treball conjunt amb la Universitat de Lleida a la seu de la Diputació de Lleida sobre el periodisme i l'art sacre.

El sistema mediàtic de les terres de l'Ebre va ser l'objecte d'estudi del quart dia. El matí a Amposta, on el projecte de la ciutat digital va ser tota una novetat per als estudiants que visitaven la ciutat i, a la tarda, a Tortosa, on es va visitar la seu del rotatiu *La Veu de l'Ebre* i es va assistir a una xerrada a la Casa de l'Aigua sobre el Pla Hidrològic Nacional. Per trencar amb les dues visites, una visita al Delta de l'Ebre amb xerrades del periodista Xavier Garcia i el delegat de la Generalitat Víctor Gimeno.

Finalment, i amb la col·laboració de la Universitat Rovira i Virgili, l'últim dia es va dedicar a les ciutats de Tarragona i Reus. Tarragona Ràdio, la ràdio municipal de Tarragona, va ser l'emissora triada per exemplificar el treball de les ràdios locals. Posteriorment, la visita a la Planta de Repsol YPF a la Pobla de Mafumet va servir per poder posar en contacte els estudiants amb la gestió de la comunicació de crisi i el PLASEQTA. Finalment, les jornades es van acabar amb la visita a Canal Reus TV i la xerrada sobre la productora El Terrat al Centre de Lectura de Reus.

1. Fonamentació psicopedagògica de la intervenció educativa

L'experiència no només va ser positiva per la possibilitat real d'intercanvi entre professionals, docents i estudiants, sinó també per la promoció de nous sistemes pedagògics molt més encaminats a la interconnexió teòrico-pràctica o el mètode d'investigació-acció. Amb les experiències prèvies aportades pels projectes Tahina-Can Bancaja havia quedat demostrat que aquest treball d'aprenentatge sobre el terreny donava els seus fruits a l'hora de formar els futurs professionals. Evidentment, en aquestes jornades també es va comprovar, sobretot per la possibilitat de corregir rutines de producció errònies, si els coneixements teòrics aportats durant el curs acadèmic són correctament aplicats. En aquest sentit, prenia especial rellevància la figura del tutor en la coordinació dels alumnes que treballaven amb aparells ràdio o televisió i la planificació de tutories per a tots els grups de treball cada dia a la nit en arribar a l'alberg corresponent.

Des de la teoria de l'assimilació³ o les seves posteriors reinterpretacions socioconstructivistes⁴ se'ns fa veure la clau de volta del desenvolupament de la persona, on cada individu evoluciona en el seu medi social interrelacionant els aprenentatges i experiències que són significatius per a ell. La interpretació que es fa des del constructivisme resta amarada d'un gran humanisme entès com a fonament de la transmissió cultural. Els aprenentatges han de poder partir de situacions properes a la vida real dels aprenents i el coneixement no es pot construir com una abstracció buida de significat, ni tampoc no pot ser

3. AUSUBEL, D. P. (1976). *Psicología educativa: un punto de vista cognoscitivo*. Mèxic: Trillas.

4. VYGOTSKKI, L. S. (2001). *Psicología pedagógica. Un curso breve*. Buenos Aires: Aique.

un reguitzell de dades calcades de definicions o fórmules mecàniques. Els continguts han de ser qualitativament qüestionadors, han de permetre formular hipòtesis i resoldre incògnites per tal de mostrar nous camins per on l'aprenent mai no hagi passat en el seu camí de recerca. Aquests camins han de fer possible retrocedir en el coneixement i tornar a començar, si cal, tot essent conscients que ja no es parteix del mateix punt gràcies a l'experiència que hem acumulat. No fer significativa aquesta experiència no priva només a l'individu a entrar correctament en l'aprenentatge dels continguts, sinó que pot restar embranzida a l'evolució del pensament individual i col·lectiu.

D'aquesta manera, si l'aprenentatge és funcional —tal com ha intentat ser el projecte Aproximació als Mitjans de Comunicació Comarcals Catalans— és molt més fàcil fer-lo motivador. Més enllà que un ensenyament sigui atractiu o agradable, aquest ha de permetre moure, canviar i fer evolucionar els esquemes cognitius establerts. L'interès vers les aportacions dels altres i l'esforç que suposa ser conseqüent amb el treball i poder arribar a acords serà un punt de partida clau per establir una relació subtil amb tot el bagatge cultural que hem anat adquirint amb el temps i que ha anat avançant seguint la mateixa trajectòria. Els aprenentatges que parteixen de la pròpia persona, dels seus pensaments i experiències permeten l'elaboració d'idees amb creativitat pel fet de ser pròpies i cada cop més elaborades entre les xarxes de significats. És aquest fonament de la creativitat el que ha de permetre que els aprenentatges que creiem que són significatius posin en contacte els continguts amb els aprenents d'una forma o estratègia significativa.

Sigui quin sigui el paradigma o la teoria que guiï les activitats d'aprenentatge a les aules, aquest ha de possibilitar que els professionals de l'ensenyament puguin ordenar de forma diferent el temps i l'espai que s'hi desenvolupa. Les aules han de poder ser escenaris d'emocions noves davant dels continguts, però molt antigues en el món de la cultura i de la ciència. L'escenari de la classe ha de possibilitar una vida intel·lectual basada en sentiments, amb respecte per la diversitat de significats i argumentacions i que sigui compatible amb la fascinació de l'entorn i la possibilitat que ofereix d'adquirir, contextualitzar i transferir els coneixements.

Aquest text no deixa de ser un petit reflex del treball i la fonamentació pedagògica que el va motivar per tal de portar a terme amb èxit el projecte Aproximació als Mitjans de Comunicació Comarcals Catalans, promocionat pel Departament de Periodisme i Ciències de la Comunicació de la UAB. Per aquest motiu, volem adjuntar a continuació i com a llegat teòric d'aquesta experiència pràctica, algunes de les aportacions teòriques que es van donar al llarg de la setmana

2. Bibliografia

- AUSUBEL, D. P. (1976). *Psicología educativa: un punto de vista cognoscitivo*. Mèxic: Trillas.
- PIAGET, J. (1970). *Educación e instrucción*. Argentina: Proteo.
- YIGOTSKKI, L. S. (2001). *Psicología pedagógica. Un curso breve*. Buenos Aires: Aique.